

BASIC RULES AND MODERN METHODOLOGY OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Scientific supervisor: **Karimova Umida Ochilovna**

Samarkand State Institute of Foreign Languages,
Department of History and Grammar of the English Language

Senior teacher

Student: **Baxodirova Farangiz Mansurovna**

Samarkand State Institute of Foreign Languages, Faculty of English Language
Foreign Language and Literature (English)

1st year student

CHET TILLARINI O'RGANISHNING ASOSIY QOIDALARI VA ZAMONAVIY METODIKASI

Ilmiy rahbar: **Karimova Umida Ochilovna**

Samarqand davlat chet tillari instituti,

Ingliz tili tarixi va grammatikasi kafedrası

katta o'qituvchisi

Talaba: **Baxodirova Farangiz Mansurovna**

Samarqand davlat chet tillari instituti, Ingliz tili fakulteti

Xorijiy til va adabiyot(Ingliz tili) yo'nalishi

1-kurs talabasi baxodirovafarangiz8@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada chet tilini samarali o'rganishning muhim tamoyillari va metodik asoslari tahlil etiladi. Unda til o'rganish jarayonida yuzaga keladigan psixologik to'siqlar, xotira mexanizmlari bilan ishlash usullari hamda samarali til muhitini shakllantirish masalalari yoritiladi. Shuningdek, til o'rganuvchilar uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lgan tavsiyalar ilmiy va metodik nuqta nazardan asoslanadi.

Kalit so'zlar: Chet tili, til o'rganish, oltin qoidalar, motivatsiya, immersion, xotira texnikasi, kommunikativ yondashuv.

Abstract. This article analyzes the main principles and methodological foundations of effective foreign language learning. The study examines psychological barriers arising in the process of language learning, techniques for working with memory, and the importance of creating a language environment. It also provides a scientific and practical justification of the recommendations recognized as the "golden rules" for language learners.

Keywords: Foreign language, language learning, golden rules, motivation, immersion, memory techniques, communicative approach.

Аннотация. В данной статье анализируются основные принципы и методологические основы эффективного изучения иностранного языка. В исследовании рассматриваются психологические барьеры, возникающие в процессе изучения языка, техники работы с памятью, а также значение создания языковой среды. В статье также дается научное и практическое обоснование рекомендаций, признанных «золотыми правилами» для изучающих язык.

Ключевые слова: Иностраный язык, изучение языка, золотые правила, мотивация, иммерсия, техники памяти, коммуникативный подход.

Bugungi kunda chet tilini bilish nafaqat madaniyatlararo muloqot vositasi, balki ta'lim, kasbiy faoliyat va shaxsiy rivojlanishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Globallashuv jarayonlari, xalqaro hamkorlikning kengayishi hamda raqamli texnologiyalarning rivojlanishi chet tillarini o'rganishga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Shunga qaramay, ko'plab til

o'rganuvchilar o'quv jarayonining ma'lum bosqichida motivatsiyaning pasayishi, o'zlashtirish sur'atining sekinlashuvi hamda natijaning kutilgandek bo'lmasligi kabi muammolarga duch keladilar. Mazkur holat, avvalo, til o'rganishda tizimli yondashuvning yetishmasligi, noto'g'ri metod tanlanishi va individual psixologik xususiyatlarning inobatga olinmasligi bilan izohlanadi.

Shu bilan birga, til o'rganishni boshlagan ko'plab o'rganuvchilar ma'lum bir bosqichdan so'ng motivatsiyaning pasayishi, o'zlashtirish sur'atining sekinlashuvi yoki amaliy nutqda qiyinchiliklarga duch keladilar. Bunday holat ko'pincha tilni tartibsiz ravishda o'rganish, mos metodlarni tanlamaslik hamda o'quvchining individual psixologik xususiyatlarini hisobga olmaslik bilan bog'liq bo'ladi.

Til o'rganish jarayoni uzoq muddatli va izchil yondashuvni talab qiladigan faoliyatdir. Unda qisqa muddatli kuchli zo'riqishdan ko'ra, muntazam va bosqichma-bosqich olib boriladigan mashg'ulotlar samaraliroq natija beradi. Zamonaviy pedagogik va psixolingvistik qarashlar ham yangi tilni o'zlashtirishda qulay muhit yaratish, psixologik tayyorgarlik va to'g'ri metodlarni tanlash muhim ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi. Mazkur maqolaning maqsadi chet tilini samarali o'rganishga xizmat qiluvchi asosiy tamoyillarni tahlil qilish va ularning amaliy ahamiyatini yoritishdan iborat.

Chet tilini samarali o'rganishning asosiy tamoyillaridan biri tizimlilik va muntazamlikdir. Tilni o'zlashtirish bir martalik kuchli harakat bilan emas, balki doimiy va izchil mashq qilish orqali amalga oshadi. Inson miyasi ma'lumotni uzoq muddatli xotirada saqlab qolishi uchun unga qayta-qayta murojaat qilib turish zarur. Shu sababli haftada bir marta bir necha soat shug'ullanishdan ko'ra, har kuni 20–30 daqiqa davomida til bilan ishlash ko'proq samara beradi. Bunday yondashuv intervalli takrorlash usuliga asoslanadi. Mazkur usulga ko'ra, o'rganilgan material unutish jarayoni boshlanishidan oldin takrorlansa, u xotirada mustahkamroq saqlanadi.

Yana bir muhim tamoyil til muhitini yaratish, ya'ni o'rganilayotgan til bilan kundalik hayotda muntazam aloqada bo'lishdir. Til faqat grammatik qoidalar yig'indisi sifatida emas, balki real muloqot vositasi sifatida qabul qilingandagina faol o'zlashtiriladi. Shu nuqtai nazardan, telefon va dasturlar tilini o'zgartirish, film va videolarni asliyatida tomosha qilish, podkast va audiomateriallarni tinglash, ijtimoiy tarmoqlarda chet tilidagi kontentni kuzatib borish kabi usullar muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, kundalik harakatlarni chet tilida ichki nutq yoki ovoz chiqarib sharhlash o'quvchining fikrlashini yangi tilga moslashtirishga yordam beradi.

Til o'rganish jarayonida psixologik to'siqlarni yengish ham alohida ahamiyat kasb etadi. Ko'plab o'rganuvchilar xato qilishdan qo'rqish, o'zini erkin ifoda eta olmaslik yoki boshqalar bahosidan xavotirlanish sababli faol muloqotdan chekinadilar. Natijada ularning til ko'nikmalari rivojlanishi sekinlashadi. Psixolingvistik yondashuvlarga ko'ra, xavotir va ichki bosim kuchaygan sharoitda yangi til birliklarini qabul qilish ham, ularni amalda qo'llash ham qiyinlashadi. Shu bois dastlabki bosqichlarda mutlaq mukammallikka intilishdan ko'ra, fikrni erkin ifodalashga e'tibor qaratish maqsadga muvofiqdir. Xato o'quv jarayonining tabiiy qismi sifatida qabul qilinishi kerak.

So'z va iboralarni kontekst asosida o'rganish ham samarali metodik yondashuvlardan biridir. Alohida so'zlarni ro'yxat tarzida yodlash ko'pincha qisqa muddatli natija beradi, chunki bunday birliklar real nutqiy vaziyat bilan bog'lanmaydi. Aksincha, so'zlarni ibora, gap yoki kichik matnlar tarkibida o'rganish ularning ma'no va qo'llanish doirasini yaxshiroq anglash imkonini beradi. Masalan, biror fe'lni yakkalab emas, balki u ishtirok etadigan birikmalar bilan o'rganish nutq ravonligini oshiradi. So'zlarni tasvir, voqea, shaxsiy tajriba yoki ma'lum assotsiatsiyalar bilan bog'lash esa xotirada mustahkamroq saqlashga yordam beradi.

Faol amaliyot chet tilini o'rganishning yana bir muhim shartidir. Faqat o'qish va tinglash orqali til haqidagi bilim ortishi mumkin, biroq bu bilimni nutqda qo'llash ko'nikmasi alohida mashqni talab qiladi. Yozish va gapirish jarayonida o'rganuvchi o'z fikrini mustaqil shakllantiradi, zarur til birliklarini tanlaydi va ularni real vaziyatda qo'llashga harakat qiladi. Ana shu faol jarayon til materialining chuqurroq o'zlashtirilishiga xizmat qiladi. Shuning uchun

nazariy ma'lumot bilan amaliyot o'rtasidagi muvozanatni saqlash, ayniqsa, muntazam og'zaki va yozma mashqlarni yo'lga qo'yish muhimdir.

Demak, chet tilini samarali o'rganish tasodifiy yoki faqat iste'dodga bog'liq jarayon emas. U tizimli yondashuv, muntazam mashq, psixologik tayyorgarlik, qulay til muhiti va faol amaliyot kabi o'zaro bog'liq omillarga tayanadi. Mazkur omillar uyg'unlashgan holda qo'llanilganda til o'rganish jarayoni ancha barqaror va natijador bo'ladi.

Maqolada ko'rib chiqilgan tamoyillar til o'rganuvchilarga o'z faoliyatini samarali tashkil etish, motivatsiyani saqlab qolish va o'rganilgan materialni amalda qo'llashga yordam beradi. Shu bois chet tilini o'qitish va o'rganish jarayonida metodik jihatdan asoslangan, izchil va amaliyotga yo'naltirilgan yondashuvlardan foydalanish muhim hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Asher, J. J. *Learning Another Language Through Actions*. California, 2000.
2. Brown, H. D. *Principles of Language Learning and Teaching*. Longman, 2000.
3. Karimova U. *ROLE OF A TEACHER IN A CONSTRUCTIVIST CLASSROOM* // Экономика и социум. – 2024. – №. 1 (116). – С. 228-230.
4. Karimova U. *Role of a teacher in a constructivist classroom* // Экономика и социум. – 2024. – № 1 (116). – С. 228-230.
5. Karimova U., Axmedova D. *EFFECTIVE METHODS FOR TEACHING IDIOMS THROUGH DEVELOPMENTAL STAGES* // Экономика и социум. – 2024. – №. 12-2 (127). – С. 424-426.
6. Karimova U., Imansyah A. *PREFERENCES FOR LEARNING STYLES AMONG SECONDARY SCHOOL PUPILS* // *Development of pedagogical technologies in modern sciences*. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 16-19.
7. Karimova U., Sayyora S. *Роль языка в процессе перевода* // 3rd eurasian conference on language and social sciences. – 2018. – С. 68.
8. Karimova, U. (2020). *METHODS USED IN CONSTRUCTIVISM THEORY*. *EPRA International Journal of Research and Development (IJRD)*, 5(3), 680-682.
9. Karimova, U., & Imansyah, A. (2023). *PREFERENCES FOR LEARNING STYLES AMONG SECONDARY SCHOOL PUPILS*. *Development of pedagogical technologies in modern sciences*, 2(12), 16-19.
10. Krashen, S. D. *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford, 1982.
11. Lewis, B. *Fluent in 3 Months*. HarperCollins, 2014.
12. Pimsleur, P. *How to Learn a Foreign Language*. New York, 1980.
13. Umida K. et al. *Main features of constructivism for teaching and learning* // *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*. – 2021. – Т. 11. – №. 9. – С. 1045-1051.
14. Umida K. *The Role of Teaching Compounds According to Types of Speech in Constructivism* // *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*. – 2022. – Т. 8. – С. 4-9.
15. Umida, Karimova. "The Role of Teaching Compounds According to Types of Speech in Constructivism." *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching* 8 (2022): 4-9. Retrieved from ISSN: 2795-739X.